

Förbandsbesöksrapport - Sjöstridsskolan SSS

10 oktober 2024

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Föreliggande rapport delges relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges andra myndigheter och organisationer, media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Jakob Ahlesten
Fabian Nilsson

Innehållsförteckning

Förbandsbesöksrapport - Sjöstridsskolan SSS.....	1
Plikträdet	1
Rapporten.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Information om förbundet	2
Sammanfattning av rapporten	3
Arbetsmiljö & säkerhet	3
Boendemiljö & vistelseutrymmen	3
Försvarshälsan.....	4
Fysisk belastning.....	4
Psykisk hälsa	5
Avbruten utbildning	5
Juridiska rättigheter och skyldigheter.....	5
Attityder & jargong	5
Materiel & personlig utrustning.....	6
Information & mönstring	7
Medinflytande.....	7
Meningsfull utbildning	8
Meningsfull fritid	8
Resor.....	9
Soldathem	9
Övrigt.....	10
Avslutning.....	10

Information om förbundet

Sjöstridsskolan SSS är bedriver militär grundutbildning på Marinbasen i Karlskrona och på Kungsholmen som är beläget cirka 30 minuter med båt från marinbasen. I år utbildar SSS cirka 340 individer som är inskrivna med värnplikt. Cirka 50 % av dessa är kvinnor. Skolans värnpliktsutbildning sker genom två grundutbildningskompanier, som utbildar både soldater och sjömän.

Förbundet bedriver utbildning på basområdet, Kosta skjutfält, Hultets närövningsområde samt på skjutbana i Rosenholm. Dessa utbildningsplatser delas till stor del med Blekinge flygflottilj F 17 och Blekingegruppens hemvärn.

Sammanfattning av rapporten

Plikträdet huvudsakliga erfarenheter från besöket har kommunicerats till Sjöstridsskolan. Plikträdet föreslår att förbandet:

- Intensifierar arbete för att skapa en god jargong som motverkar tystnadskultur och främjar öppenhet, ett välfungerande medinflytande och trygghet.
- Prioriterar soldathemsverksamheten genom att inkludera soldathemmet i planering.
- Säkerställer meningsfull fritid, psykosocialt samtalsstöd och återhämtningstid för förbandets värnpliktiga soldater och sjömän bland annat genom att ge dem tillgång till dagsprogram, veckoprogram och stomplan.
- Ser över befattningsbeskrivningar för att kort- och långsiktigt möjliggöra att de mönstrande tilldelas rätt information.
- Ser över resmöjligheter för värnpliktiga som behöver taxi i anslutning till förbandets chartrade bussar.
- Fortsatt använder och utvärderar sjukmönstringslapparna som tagits fram av bataljonsledning och Försvarshälsan.

Arbetsmiljö & säkerhet

Överlag upplevde Plikträdet, efter dialog med Sjöstridsskolans värnpliktiga, att verksamhetssäkerheten på förbandet var god. Värnpliktiga vid förbandet ansåg att säkerhetsaspekter ofta och på ett bra sätt informerades om, att moment byggdes upp stegvis och att genomförande, med skarp ammunition varit kontrollerade.

Under ett utbildningspass i närkamp, på andra grundutbildningskompaniet, hade det skett en olycka där en värnpliktig skadat huvudet och flera värnpliktiga i efterhand uppgav att de behövt sjukmönstra. Detta ska bero på att 40 personer utbildades på en liten yta samtidigt som en instruktör, utan att vara tydlig med vilken nivå av kraft som skulle nyttjas i övningen, hetsat värnpliktiga till att slå hårdare genom att skrika "Döda eller dö". Utbildningen, uppgavs av värnpliktiga, ske utan tandskydd vilket bryter mot säkerhetsbestämmelserna. Plikträdet uppmanar förbandet att se över rutiner inför kommande närkampsutbildningar.

Förbandets skyddsassistenter delgav Plikträdet att de inte haft utbildning enligt den centrala skyddsassistentsutbildningen (CSAU). Ett annat, kortare utbildningspaket uttrycktes istället ha använts, vilket berott på avsaknad av arbetsmiljöansvarig. Plikträdet ser det väsentligt att denna utbildning genomförs framöver och därefter utvärderas. Utbildningen hanterar avvikelserapportering som är ett viktigt verktyg för att bedriva medinflytande och för att föra statistik över skador, tillbud och bristfällig materiel.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

Vid detta års inryck stod en ny kasern, vid namn Najaden, färdig på Marinbasen. Det är positivt att de värnpliktiga har nära till både plutons- och kompaniledningars arbetsrum, däremot fanns viss problematik med lås till toaletterna, element och dålig luft.

Under förbandsbesöket hade Plikträdet inte möjlighet att besöka ett kompanis boende- och vistelseutrymmen på Kungsholmen, men de värnpliktiga var positiva till tillgång till bastu och idrottshall.

Vissa värnpliktiga, som utbildas inne på Marinbasen, hade under grundutbildningsskedet varit förlagda på Kungsholmen på grund av platsbrist i den nybyggda kasernbyggnaden. De visste inte var de skulle förläggas under befattningsskedet. Plikträdet föreslår att förbandet informerar om var de värnpliktiga ska förläggas för att minska onödig osäkerhet.

Försvårshälsan

På Försvårshälsan i Karlskrona fanns det 20 anställda, varav två psykologer, fyra läkare, nio sjuksköterskor, två fysioterapeuter, två chefer och en medicinsk sekreterare. En arbetsmiljöingenjör skulle anställas. Försvårshälsan har fräscha lokaler på Marinbasen. Måndag till fredag befinner sig en sjuksköterska på en filial på Kungsholmen. I regel besöker en fysioterapeut Kungsholmen två gånger i veckan. På vardagar erbjuds värnpliktiga att boka tider hos Försvårshälsan. Försvårshälsans öppettider och lösning för att tillhandahålla adekvat vård för värnpliktiga som utbildas på Kungsholmen är bra.

Under tidigare utbildningsår har rutinen för sjukmönstring inte varit tillfredställande. Inför detta års inryck används sjukmönstringslappar som har utvecklats i samarbete mellan Försvårshälsan och bataljonsledningen. Sjukmönstringslappen skapar en säkrare kedja där skadade/sjuka värnpliktiga inte tvingas till tjänst, mot Försvårshälsans bedömning. Värnpliktiga behöver inte motivera sin skada utan enbart visa sjukmönstringslappen. Plikträdet ser fram emot att ta del av värnpliktigas, Försvårshälsans och befälsagens utvärdering av denna utarbetade lösning.

Försvårshälsan önskade få erfarenhet av den verksamhet som förbandets värnpliktiga bedriver, genom att delta under fältverksamhet och befattningsutbildningar. Plikträdet ser positivt på att Försvårshälsan arbetar för att skapa förståelse för hur och var skador/ohälsa/mående kan uppkomma, genom att delta i de värnpliktigas verksamhet.

Sjöstridsskolans värnpliktiga såg positivt på Försvårshälsans bemötande och vård.

Fysisk belastning

Plikträdet uppfattade under besöket att en belastningstrappa, till stor del, följdes vid förbandet. Denna har tagits fram och utvecklats med hjälp av fysioterapeuter och uppfattades vara anpassad för de kravprofiler de olika befattningarna har.

Försvårshälsan upplevde att antalet belastningsskador var lägre detta år och att dessa inte stack ut på något systematiskt sätt. Däremot upplevde de att Attackkänga 5.11 orsakat mycket nageltrång. Försvårshälsan arbetar proaktivt med att förebygga belastningsskador genom att introducera skadeförebyggande träning under informationsträffar och inledande skede av grundutbildningen. Plikträdet uppmanar förbandet och Försvårshälsan att fortsätta med detta.

Många värnpliktiga har ett stort intresse av att nyttja gymmet. Vid Pliktrådet's besök hade enbart gruppbefälsleverna tillgång till gymmet på Kungsholmen. Plikträdet uppmanar förbandet att introducera gymmet för samtliga värnpliktiga på Kungsholmen. Om det föreligger en anledning till att resterande soldater inte har tillgång till gym, uppmanar Plikträdet att förbandet informerar om detta.

Psykisk hälsa

Under besöket upplevdes ett behov av att anställa ytterligare en värnpliktkonsulent som ytterligare kan stödja förbandets 350 värnpliktiga. Pliktrådet hade dialog med värnpliktskonsulenten som ser ett stort behov av psykosocialt samtalsstöd, vilket gör att hon ofta rör sig mellan marinbasen, Kungsholmen och eventuell fältverksamhet. Resandet uttrycktes ta mycket tid. Försvarshälsan såg att värnpliktigas psykiska hälsa försämras i perioder och att samarbetet mellan Försvarshälsan och värnpliktskonsulenten ytterligare kunde utvecklas. Försvarshälsan ansåg dessutom att värnpliktskonsulentens befattningsbeskrivning behövde diskuteras och styras upp i ett samarbete.

När värnpliktiga önskade besöka psykosocialt och psykiatriskt stöd behövde de gå igenom sina befäl för att boka tid. I linje med att värnpliktiga vittnade om att viss psykisk ohälsa beror på den jargong och attityd som föreligger, försvåras kontaktagningen.

Avbruten utbildning

Elva värnpliktiga hade avbrutit utbildningen, nio av dessa uppfattades bero på psykisk ohälsa. Förbandet menade att inget av avbrotten är utbildningsrelaterade.

Juridiska rättigheter och skyldigheter

Värnpliktiga hade fått utbildning i deras juridiska rättigheter och skyldigheter men utbildningen hade skett nära inryck, och uppfattades av de värnpliktiga inte befästs. I initialt skede av grundutbildningen har de värnpliktiga ofta naturlig och hög inrycksstress som påverkar förmågan att ta till sig information. Pliktrådet uppmanar SSS att mer kontinuerligt diskutera och utbilda kring det lagrum som berör totalförsvarspliktiga under grundutbildning.

Pliktrådets broschyr *Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter* fanns tillgänglig för majoriteten av förbandets värnpliktiga under grundutbildning.

Attityder & jargong

Pliktrådet upplevde att det förekom destruktiv jargong hos både befäl och värnpliktiga på Sjöstridsskolan i Karlskrona. Förbandets värnpliktiga framförde denna bild under Pliktrådets besök. Pliktrådet uppfattade inte att denna jargong förelåg hos samtliga befäl och värnpliktiga, men att den inte hanterats på ett lämpligt sätt.

Under Pliktrådets besök berättade värnpliktiga ur både första och andra utbildningskompaniet om förekomst av destruktivt ledarskap, destruktivt beteende, hot och nedsättande kommentarer. Pliktrådet fick också under besöket till sig att konstruktiv kritik inte tagits väl emot, att bestraffningar förekommit och att befälen uppmanat de värnpliktiga att hantera ovälkommet beteende på egen hand. Sjöstridsskolans värnpliktiga på båda kompanierna vittnade om att detta lett till en tystnadskultur, otrygghet och rädsla att lyfta utvecklingspunkter.

Efter besöket har Pliktrådet dessutom fått information och varit involverade i två ärenden, som berör jargong på Sjöstridsskolan i Karlskrona. Ett ärende behandlar en värnpliktig individ som hotat och fällt sexistiska kommentarer gentemot kvinnliga värnpliktiga och befäl. Det andra ärendet behandlar en värnpliktsutbildande instruktör som brutit mot flertal diskrimineringsgrunder (kön, sexuell läggning,

funktionsnedsättning och etnisk tillhörighet) vid interaktion med värnpliktiga under grundutbildning. Plikträdet ser allvarligt på detta och kommer följa vidare utredningar i ärendet.

Plikträdet uppmanar förbandet att aktivt arbeta för att främja en jargong och attityd som uppmuntrar öppenhet mellan värnpliktiga samt mellan befäl och värnpliktiga. Skolchefen förmedlade under muntlig återkoppling att han avsåg arbeta för att förbättra jargong som förelåg vid besöket.

Materiel & personlig utrustning

På Sjöstridsskolan i Karlskrona, skapar materiel frågan problematik i form av bristande funktionsduglighet och brist i kvantitet. Plikträdet såg även att distribueringen av materiel är inadekvat för värnpliktiga som är bor på Kungsholmen. Plikträdet ser däremot positivt på att Sjöstridsskolans värnpliktiga använde Regnställ 90, vid besöket.

Vid besöket bar majoriteten av de värnpliktiga Attackkänga 5.11. Attackkänga 5.11 upplevs släppa i sulan vilket skapar fuktiga fötter. Det har gjort upphov till blåsor, svamp och nageltrång. Det beror till viss del också på kängans smala passform. Känga 90, Känga 90B, Djungelkängan och vinterkängor förekom också. Serviceförrådet tvingades använda substitut till Känga 90, då det förelåg en kvantitetsbrist på förbandet.

Majoriteten av de sjömän som utbildas på basen hade dessutom Stridssäck 2000. Detta är en stridssäck som saknar vaddering på avbärarbältet. Plikträdet vill förbjuda Stridssäck 2000 för militär utbildning, de den ger skav på höfter och skapar belastningsskador för värnpliktiga på många utbildningsplatser i Försvarmakten. Stridssäck 12, som användes för förbandets andra utbildningskompani, är en mer ändamålsenlig persedel som, Plikträdet anser, bör användas även på första grundutbildningskompaniet. Förbandets värnpliktiga anmärkte även på att bärsäcken/trossen är av en äldre variant som lätt går sönder samt skapar irritationsmoment i fält.

Även i utrustning för kvinnor återfanns bristande funktionsduglighet och kvantitet. Majoriteten av sjömännen på första grundutbildningsbataljonen hade, vid besöket, inte fått ut Kroppsskydd 23D, då det funnits antalsbrist kopplat till de inryck som skett vid två olika tillfällen. Förbandets värnpliktiga kvinnor upplevde även problematik med Försvarmaktens korta trosor och BH fält 2, på grund av skav. Sjöstridsskolan erbjöd underklädesbidrag om 90 kronor per månad, till sina värnpliktiga kvinnor. Plikträdet uppmanar förbandet att informera förbandets värnpliktiga kvinnor om detta bidrag, då de vid besöket inte visste det. Kvinnorna på basen upplevde även storleksbrist på C1-uniformen som frekvent används vid hemgång.

Vidare vittnade förbandets värnpliktiga om att Försvarmaktens M-nummermärkta stridshandskar faller isär i dess sömmar. Vid persedelbyte tvingades serviceförrådet ge ut handskar med samma bristfälliga kvalitet, på grund av genomgående kvalitetsbrist.

Plikträdet uppmanar förbandet att fortsätta det lokala arbetet för att tillse att värnpliktiga har korrekt och funktionsduglig utrustning. Detta kan ske genom bland annat avvikelserapportering. Plikträdet driver frågan på central nivå och rapporterar regelbundet om materielläget på GU till ansvariga funktioner på Försvarsstaben.

Information & mönstring

Plikträdet uppfattade under besöket att majoriteten av Sjöstridsskolans värnpliktiga var missnöjda med den information de fått från Plikt- och provningsverket. Hos alla, förutom förbandets stridsbåtsförare, förelåg en osäkerhet och besvikelse kring deras befattning då informationen från Plikt- och provningsverket inte stämt överens med deras nuvarande befattning/utbildning. Plikträdet noterar denna brist på majoriteten av Sveriges värnpliktsutbildande förband. Problematiken uppfattas ligga i att Försvarsmakten inte tillhandahåller Plikt- och provningsverket med tillräckliga beskrivningar. Plikträdet uppmanar därför förbandet och Marinstaben att långsiktigt samarbeta för att ge Plikt- och provningsverket möjlighet att ge de mönstrande rätt information. Befattningsbeskrivningarna måste ses över.

De värnpliktiga som utbildas gentemot sonar, samband och teknik i första grundutbildningskompaniet uppfattades nöjda med den befattningsspecifika informationen de fått av förbandet. Plikträdet uppmanar förbandet att ge information om samtliga befattningar efter att inryck skett, fram till dess att befattningsbeskrivningarna hos Plikt- och provningsverket är korrekta.

På förbandet förekom det också brister i informationsdelgivning kring utbildning på annan ort, i form av centrala befattningsutbildningar. Förbandets sjöövervakningsoperatörer, mekaniker och stridsbåtsförare hade exempelvis inte fått någon information kring var deras befattningsutbildningar skulle bedrivas. Eftersom en värnpliktig har rätt att på förhand få veta var utbildningen ska äga rum har den också rätt att motsätta sig utbildning på annan ort, om den inte informerats om det innan inryck. Det ligger i Försvarsmaktens intresse att undvika sådana situationer genom att se till att de värnpliktiga får den information som de har rätt till vid och efter mönstringen.

I vissa fall upplevde sig förbandets värnpliktiga inte sig lyssnade på av Plikt- och provningsverket. En värnpliktig individ hamnade på fartyg trots att han belyst sin svåra problematik med sjösjuka. En annan hamnade på ubåt trots belyst klaustrofobi. Plikträdet driver kontinuerligt frågan gentemot Plikt- och provningsverket.

Värnpliktiga som grundutbildas på SSS önskar en skriftlig befattningsbeskrivning från Plikt- och provningsverket.

Medinflytande

Under Plikträdet besök uppfattades Sjöstridsskolans förtroendevalda, förutom skyddsassistenterna, vara trygga i sin roll efter en fördelaktig utbildning. Däremot uppfattade Plikträdet att det lokala medinflytandet, i vissa fall, inte nyttjades till sin fulla potential.

Plutonens timme, kompaninämnder och förbandsnämnder uppfattades ske enligt rutin. Däremot vittnade värnpliktiga, från både första och andra grundutbildningskompaniet, om att det förelåg en jargong där konstruktiv kritik gentemot plutonslag bemötts dåligt. Ibland uppfattades kritik mot befälen ha resulterat i extra visitationer och kommentarer som inte var konstruktiva. Det har lett till en tystnadskultur som underminerat det lokala medinflytandet. Plikträdet uppmanar förbandet att aktivt arbeta för att stärka medinflytandeorganisationen genom att kontinuerligt belysa på vilket sätt framförallt värnpliktsnära befäl kan arbeta med det för att förbättra de värnpliktigas utbildningsmiljö.

Värnpliktiga förtroendevalda såg positivt på att SSS aktivt arbetar för att etablera ett HBTQI nätverk med ansvariga förtroendevalda. Under Plikträdet besök var detta nätverk under uppbyggnad. Värnpliktiga förtroendevalda såg också positivt på att det utsetts huvudförtroendevalda både från

första och andra grundutbildningskompaniet, som företräder sina kamrater på förbandsnämnderna. Pliktrådet ser mycket positivt på dessa initiativ.

Vid Pliktrådets besök hade Nätverk värnpliktiga kvinnor (NVK) enbart sammankallats under ett tillfälle, där de värnpliktiga upplevt att det gavs för lite tid för diskussion och där återkopplingen varit bristfällig. Pliktrådet uppmanar förbandet att genomföra NVK varje månad.

Meningsfull utbildning

Under Pliktrådets besök upplevdes Sjöstridsskolans värnpliktiga vara nöjda med den utbildning som genomförts.

Värnpliktiga som grundutbildas på Sjöstridsskolan får varsin Ipad som de ska använda i utbildningssyfte. På denna finns en studietjänst som ska främja egen inläsning. Pliktrådet uppfattade under besöket att få använde Ipad på grund av bristande internet, okunskap kring hur studietjänsten fungerar samt att det är svårt att hitta rätt material. Dåligt internet påverkar främst värnpliktiga på Kungsholmen.

Under Pliktrådets besök uttryckte värnpliktiga från både första och andra grundutbildningskompaniet att de upplevt att kommunikation mellan befäl brustit då olika ingångsvärden ofta ges. Detta har skapat osäkerhet i utbildningen, samt onödig stress på grund av tidsbrist.

Meningsfull fritid

Möjligheten till meningsfull fritid såg olika ut beroende på var på basen de värnpliktiga bor och utbildas. Pliktrådet uppfattade under besöket att de som bor inne på Marinbasen har bättre förutsättningar för en meningsfull fritid, än de som bor på Kungsholmen. Detta beror på närheten till Karlskrona centrum och Kungsholms-båtens kapacitet. Förbandets värnpliktiga ansåg att denna båt har för få avgångar utan struktur och med för få platser. Vid muntlig återkoppling uttryckte förbandsledningen att de kommer se över dessa avgångar.

Två av förbandets nio plutoner ansåg att deras schemadelgivning fungerar bra. Resterande plutoner vittnade om att deras schema inte delges och/eller sällan var korrekta. Förbandets värnpliktiga behöver veta när de slutar för dagen. Pliktrådet uppmanar utbildningsbataljonen att hitta ett förbandsgemensamt system för schemadelgivning som gynnar meningsfull fritid.

Under Pliktrådets besök fanns det krav på att förbandets värnpliktiga skulle vara tillbaka på kasernområdet senast klockan 23 varje kväll, vilket Pliktrådet ser som en otillåten frihetsinskränkning. Förbandet motiverar sitt beslut genom 25§ tredje stycke i *Förordning (1995:649) om ledighet och fritid för totalförsvarspliktiga under grundutbildning* samt att detta förebygger incidenter. Pliktrådet delar inte tolkningen av förordningen och uppmanar därför förbandet att omedelbart ge värnpliktiga möjlighet att tillbringa ledig tid på valfri plats. Värnpliktiga som är myndiga ska inte ges någon typ av utgångsförbud för att förebygga incidenter, även om det kan vara frestande baserat på upplevelser från tidigare år. Värnpliktiga har rätt att vistas på valfri plats, mellan tjänstens slut och tjänstens början nästa dag, med undantag för några specifika tillfällen som presenteras i ovan nämnda paragraf.

Pliktrådet ser positivt på att SSS har ständig "onsdagspermission". Förutsägbarheten möjliggör att samtliga värnpliktiga kan återhämta och tillgodogöra sig utbildning bättre genom tid för reflektion mitt i veckan.

Resor

Det är svårt att resa med kollektivtrafik till och från Karlskrona. Resa med tåg kräver många och komplicerade byten, medan resor med flyg via Ronneby flygplats ytterligare kommer försvåras på grund av minskning i antal avgångar. Eftersom situationen är komplicerad, använder Sjöstridsskolan chartrade "värnpliktsbussar" som går i ett antal olika busslinjer. Pliktrådet uppfattar att dessa bussar generellt är uppskattade av förbandets värnpliktiga. Däremot går dessa chartrade busslinjer inte att kombinera med taxiavtal. Under dialog med Pliktrådet, vittnar en del värnpliktiga om att de tvingas hämtas av någon då de inte får bussresa hela vägen hem. Pliktrådet driver denna fråga på central nivå eftersom det i vissa fall går emot *Förordning (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga*. Pliktrådet uppmanar däremot förbandet att fortsätta arbeta för att underlätta resesituationen.

De som inte bor längs med bussträckorna tvingas åka kollektivtrafik, vilket fungerar dåligt. Alla resor med kollektivtrafik från Karlskrona upplevdes problematiska, trots att förbandets två utbildningsadjutanter beskrevs vara otroligt hjälpsamma. Pliktrådet ser positivt på att resekostnadsersättning erbjuds som komplement till komplicerade resor.

Båten mellan Marinbasen och Kungsholmen uppgavs vara fullsatta på främst söndagar när Sjöstridsskolans värnpliktiga återkommer efter tjänstledig helg. Pliktrådet uppmanar förbandet att se över resmöjligheten med båt vid hemrese- och återresedagar.

Soldathem

I Karlskrona finns det både ett soldathem och ett militärhem som på olika sätt erbjuder aktiviteter för förbandets värnpliktiga. Soldathemmet har tidigare haft sin verksamhet på militärhemmet. I början av september 2024 invigdes ett nytt soldathem i Karlskrona. Pliktrådet upplever detta som ett fint soldathem som är lättillgängligt för förbandets värnpliktiga. Soldathemmet är beläget cirka 100 meter från marinbasens grindar. Soldathemmets främsta uppgift är att erbjuda psykosocialt stöd och mötesplatser för soldater och sjömän. Detta gör Karlskrona soldathem i en lokal på Kungsholmen, i den nya lokalen i Karlskrona samt genom besök i fältverksamhet.

Under Pliktrådets besök uppfattades soldathemmet inte nyttjas till fullo. Detta uppfattades till stor del bero på att soldathemmet inte får ta del av de värnpliktigas schema samt att föreståndaren inte fått möjlighet att informera om sin verksamhet för samtliga värnpliktiga. Soldathemsföreståndaren upplevde dessutom att det föreligger en dålig jargong gentemot soldathemsverksamheten, som överförs till de värnpliktiga när värnpliktsnära befäl talar om soldathemsverksamheten. Denna jargong uttrycktes också prägla den kontakt soldathemsföreståndaren och förbandet har. Skolledningen, kompaniledningarna och värnpliktsnära befäl uttrycktes aktivt motarbeta soldathemsverksamheten genom exkludering och destruktiv jargong i personlig kontakt med föreståndaren.

Under besöket kom det också till Pliktrådets kännedom att det vid flera tillfällen skett stölder från soldathemmet. Dessa stölder hade skett på Kungsholmen, innanför marinbasens område. Pliktrådet uppmanar förbandet att utreda och arbeta för att motverka stölderna.

Under Pliktrådets besök upplevdes det föreligga en osäkerhet hos förbandets värnpliktiga om var de kan tillbringa sin fritid. För att förbandets värnpliktiga ska ha tillgång till en meningsfull fritid, psykosocialt stöd och aktiviteter utanför tjänst måste soldathemsverksamheten och annan verksamhet som gynnar värnpliktigas meningsfulla fritid nyttjas till sin fulla potential. Pliktrådet uppmanar därför förbandet att utarbeta, värdera och utveckla en inriktning kring hur de vill att Soldathemsföreningen och Militärhemsstiftelsen ska bedriva sin verksamhet, och i dialog med dem fastställa denna. I Pliktrådet uppfattning är det viktigt att de värnpliktiga vet var de kan återhämta och umgås med sina kamrater, utanför den militära verksamheten.

Övrigt

Pliktrådet ser positivt på att Sjöstridsskolan tidigare år använt sig av SeQF-bevis, i form av ett civilt bevis på kvalifikationer som förbandets kockar, gruppchefer och undersköterskor tillgodogjort sig. Pliktrådet uppmanar förbandet att fortsatt utfärda detta kostnadsfria bevis till samtliga berörda värnpliktiga vid avslutad grundutbildning.

Avslutning

Vid Pliktrådets genomförda besök vid Sjöstridsskolan besöktes inte Kungsholmen där delar av värnpliktsutbildningen genomförs.

I anslutning till besöket delgavs skolchefen Pliktrådets omedelbara reflektioner. Ett första utkast av rapporten har skickats till SSS som påtalat några faktafel och anmält en avvikande syn på bland annat förekomsten av negativ jargong, destruktivt ledarskap och tystnadskultur. Pliktrådet skapar sig en bild av verksamheten i huvudsak genom samtal med värnpliktiga, befäl och stödfunktioner. Det är svårt att hantera tystnadskultur, inte minst eftersom den till sin natur skapar en informationsbrist, i synnerhet hos högre chefer. Pliktrådet föreslår därför att SSS ser vår rapport som ett stöd för att undersöka och åtgärda den tystnadskultur som enligt värnpliktiga existerar.

Pliktrådet vill tacka förbandet för ett bra besök där stora delar av förbandets stödfunktioner och ledning var representerade. Pliktrådet hoppas genom denna rapport förmedlat erfarenheter från besöket på ett sätt som gynnar positiv utveckling och förbättring av de värnpliktigas utbildningstillvaro.

Jakob Ahlesten
Ledamot, förbandsansvarig SSS/Marin B

070-848 59 79

jakob.ahlesten@pliktradet.se